

Nagy Lajos és Nagy Lajos

(Érettségi csalásokról)

FEUILLETON - LXIII. évfolyam, 28. szám, 2019. július 12.

Persze, tisztában vagyok vele, hogy az 1920-as évek óta sokban változott az érettségi követelményrendszere, ma már nem magolást követel meg egy magyar írásbeli, a vizsga egésze pedig messze nem emlékeztet arra a mitikus, halálhozó határátkelőhelyre, amelyről Móricz regényének harmadik fejezetében, a fejezetkezdő összefoglalóban olvasunk: „Harmadik fejezet, melyben feltűnik a diákélet szörnyűséges végkapuja, a sárkányok és veszedelmek tajtékzó örvénye, mely már közvetlen a nagy Életbe torkollik. A matura.” De hiába változik a kimeneti szabályozás: a fejekben, a tanári hozzáállásban az átalakulás sokkal később történik meg, ha egyáltalán megtörténik. Amikor nemrégiben egyetemi hallgatóim csináltak egy felmérést általános és középiskolai tanárokkal arról, Móricztól mit is tanítanak és miért, a dermesztő tapasztalatok egyike az volt, hogy az indoklás igen gyakran oda futott ki: nem szeretem én sem, nem is tudom átadni a gyerekeknek ezt vagy azt a művet, de „ez kell az érettségin”. Holott már régóta nem kötelező sem Móricz-pályaképet, sem a *Légy jó mindhalálig* című regényt számon kérni a kimenetnél. 1931-es névtelen írásában Móricz érthetővé tette, miként is kapcsolódnak az érettségi követelmények össze a mindenkori kortárs írókat nyugtalanító kérdésekkel, vagyis miért esik szó ebben a rovatban az érettségiről. Rövid jegyzetét a következővel zárta: „Mindnyájan tudjuk, hogy az irodalomtörténet-tanítás arra való, hogy az irodalom klasszikusait megutáltassák a diáksággal. Épen a kiválogatottan legszebb és legjobb irodalmi értékeket unatják meg és a legjobbtól fordítják el a fiatal lelkek érdeklődését. // Mikor Adynak egyszer azt az örömhírt hozták, hogy egy iskolai kézikönyvbe felvették valamelyik versét, rémülten kiáltott fel: – Akkor végem.”

A *Forr a borban* nem azért csálnak a diákok, mert eleve romlottak és elvetemültek - van köztük ügyeskedő is, okos is, meg olyan, aki épp csak átevickélt a gimnáziumi évein.